

4. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

УДК 339.727.22:338.432

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Дугієнко Н.О., к.е.н., доцент

*Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

Dugienkonata@ukr.net

У статті проаналізовано сучасний стан та тенденції іноземного інвестування у вітчизняний агропромисловий комплекс (АПК). З'ясовано, що сьогодні в АПК України інвестиційна активність іноземних інвесторів значно стримується через загальний несприятливий інвестиційний клімат у державі. У сучасних реаліях рівень інвестиційного забезпечення аграрної галузі становить приблизно 8-10% від загальної потреби в інвестиційних ресурсах, що свідчить про те, що рівень інвестування аграрного сектора залишається незадовільним, а галузь все ще перебуває в кризовому стані та вимагає для поліпшення ситуації залучення значної кількості інвестиційних ресурсів. Здійснено аналіз залучення іноземних інвестицій в агропромисловий комплекс України на основі статистичних даних за останні роки. З'ясовано, що темпи відтоку інвестицій в сільському господарстві більші, ніж в цілому по економіці, тобто в останні роки спостерігається рекордний відтік іноземного капіталу з агропромислового комплексу. Визначено фактори інвестиційної привабливості підприємств АПК, серед яких природно-географічні, економічні, соціальні, політико-правові, екологічні, технічні. Розглянуто позитивні і негативні аспекти іноземного інвестування для економіки. З'ясовано, що іноземні інвестиції можуть як прискорювати темпи економічного зростання, підвищувати зайнятість, технологічний рівень економіки, конкурентоспроможність вітчизняних товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках, так і стримувати розвиток країни, посилювати її залежність від іноземних технологій і капіталів. Виявлено ряд основних проблем, що перешкоджають ефективному залученню іноземних інвестицій (політична нестабільність; недосконалість вітчизняного законодавства в сфері регулювання іноземних інвестицій; надмірний податковий тиск на інвесторів; слабка державна підтримка наукової та інноваційної діяльності; відсутність надійних гарантій захисту іноземного капіталу).

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції, агропромисловий комплекс, інвестиційний клімат.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ИНОСТРАННОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА

Дугиенко Н.А., к.э.н., доцент

*Запорожский национальный университет
Украина, 69600, г. Запорожье, ул. Жуковского, 66*

В статье проанализировано современное состояние и тенденции иностранного инвестирования в отечественный агропромышленный комплекс (АПК). Установлено, что сегодня в АПК Украины инвестиционная активность иностранных инвесторов значительно сдерживается из-за общего неблагоприятного инвестиционного климата в государстве. В современных реалиях уровень инвестиционного обеспечения аграрной отрасли составляет примерно 8-10% от общей потребности в инвестиционных ресурсах, это свидетельствует о том, что уровень инвестирования аграрного сектора остается неудовлетворительным, а отрасль все еще находится в кризисном состоянии и требует для улучшения ситуации привлечения значительного количества инвестиционных ресурсов. Осуществлен анализ привлечения иностранных инвестиций в агропромышленный комплекс Украины на основе статистических данных за последние годы. Выявлено, что темпы оттока инвестиций в сельском хозяйстве больше, чем в целом по экономике, то есть в последние годы наблюдается рекордный отток иностранного капитала из агропромышленного комплекса. Определены факторы инвестиционной привлекательности предприятий АПК, среди которых географические, экономические, социальные, политико-правовые, экологические, технические. Рассмотрены положительные и отрицательные аспекты иностранного

інвестування для економіки. Установлено, що іноземні інвестиції можуть як ускорити темпи економічного росту, підвищити зайнятість, технологічний рівень економіки, конкурентоспособність вітчизняних товарів на внутрішньому і зовнішньому ринках, так і стримувати розвиток країни, посилювати її залежність від іноземних технологій і капіталів. Виявлено ряд основних проблем, перешкоджаючих ефективному привертанню іноземних інвестицій (політична нестабільність; недосконалість вітчизняного законодавства в сфері регулювання іноземних інвестицій; надмірне податкове тиск на інвесторів; слабка державна підтримка наукової і інноваційної діяльності, відсутність надійних гарантій захисту іноземного капіталу).

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції, агропромисловий комплекс, інвестиційний клімат.

MODERN TRENDS IN THE AGRIBUSINESS' FOREIGN INVESTMENTS

Dugienko N.O., PhD, associated professor

*Zaporizhzhya National University
Ukraine, 69600, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66*

Present day situation and trends of foreign investment into the national agribusiness are investigated in the article. It is revealed that present day investment activities of foreign investors in the agribusiness of Ukraine are limited by the negative investment climate of the country. Nowadays the level of agribusiness' investment provision is about 8-10% of the total investment resources needs. This means that the level of agribusiness' funding is inadequate, sector is in the crunch and needs the improvement of situation, attraction of the substantial investment resources. Statistical analysis of the Ukrainian agribusiness' foreign investments are made. It has been found that agribusiness' investment outflows rates are higher than in the economy in general. In recent years record agribusiness' investment outflow has been observed. Agribusiness' enterprises attractiveness factors, i.e. physical, geographical, economical, social, political, legislative, ecological, technical were determined. Positive and negative foreign investment aspects have been discussed. It has been studied out that foreign investments are able not only to facilitate economic growth, increase employment level, country's technological level, national goods competitiveness on both local and foreign markets, but also to clampdown country's development, accelerate its dependence on foreign technologies and capitals. A set of important problems (political uncertainty, inappropriate national legislation in the field of foreign investments regulation, high tax burden over investors, weak state support of scientific and innovation activities, absence of foreign capital protection firm guarantees) which prevent foreign investment attraction have been revealed.

Key words: investments, investment activities, foreign investments, agribusiness, investment climate.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одним із вагомих факторів економічного зростання, покращення економічної ситуації в країні та поліпшення добробуту населення є залучення інвестицій. Крім того, залучення інвестицій в аграрному секторі можна розглядати як засіб забезпечення продовольчої безпеки держави, і відповідно, гарантію розвитку всіх її сфер. Однак для успішного залучення іноземних інвестицій в національну економіку аграрної сфери потрібно створити умови для діяльності інвесторів, тобто сформуванню сприятливого інвестиційного клімату.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню проблем інвестування АПК присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених і спеціалістів, серед яких: І. А. Бланк [1], А. П. Гайдучький, Я. М. Грущинський [2], М. І. Кісіль, Н. П. Резнік [3], В. М. Трегобчук, П. Т. Саблук [4] та ін. Питання інвестиційної привабливості та особливостей інвестиційного клімату висвітлюються в роботах В. М. Гриньова [5], А. П. Гайдучького, Т. В. Майорова [6], А. А. Пересади [7] та ін. Їхні дослідження охоплюють особливості залучення інвестицій та формування сприятливого інвестиційного клімату в аграрних підприємствах. Разом із тим, складність та суперечливість процесів, що відбуваються в цій сфері, потребує подальшого теоретичного обґрунтування.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Мета статті полягає в аналізі сучасного стану та тенденції іноземного інвестування у вітчизняний АПК та виявленні основних проблем іноземного інвестування економіки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На сучасному етапі інвестиційна діяльність в АПК України характеризується наявністю кризових явищ. Основною причиною цього вчені-економісти [4-7] вважають макроекономічні фактори, серед яких скорочення власних інвестицій товаровиробників через різке погіршення їхнього фінансового стану та знецінення інвестиційних ресурсів в умовах інфляції; зменшення обсягів прямої державної інвестиційної підтримки; погіршення умов отримання кредитів, розміри відсотків по яких перевищують рівень беззбитковості кредитів; криза фінансово-кредитної банківської системи; зростання неплатежів; порушення господарських зв'язків; руйнування матеріально-технічного постачання тощо.

За даними Держкомстату у 2014 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 2451,7 млн. дол. США прямих інвестицій (акціонерного капіталу), що на 3225,6 млн. дол. США менше в порівнянні з попереднім роком [8].

Обсяг здійснених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 січня 2015 р. становив 45916,0 млн. дол. США, та в розрахунку на одну особу населення складає 1072,0 дол. (на початок 2014 р. цей показник складав 1283,6 дол.). З країн ЄС надійшло 35575,5 млн. дол. інвестицій (77,5% загального обсягу акціонерного капіталу) [8].

Інвестиції надійшли із 131 країни світу. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає майже 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 13710,6 млн. дол., Німеччина – 5720,5 млн. дол., Нідерланди – 5111,5 млн. дол., Російська Федерація – 2724,3 млн. дол., Австрія – 2526,4 млн. дол., Велика Британія – 2145,5 млн. дол., Віргінські Острови – 1997,7 млн. дол., Франція – 1614,7 млн. дол., Швейцарія – 1390,6 млн. дол. та Італія – 999,1 млн. дол. [8].

За цими даними можна зробити висновок, що на Кіпр, Німеччину та Нідерланди припадає практично половина прямих іноземних інвестицій. Цікавим є той факт, що приблизно третина іноземних інвестицій надходить із офшорних зон, якими є Кіпр та Віргінські острови.

Динаміку залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в економіку України можна представити в табл. 1.

Таблиця 1 – Прямі іноземні інвестиції в Україну наростаючим підсумком, млн. дол. США [8]

Роки	Обсяги залучення ПІІ	Темпи зростання у порівнянні з попереднім періодом, %
2005	16890,0	186,69
2006	21607,3	127,93
2007	29542,7	136,73
2008	35616,4	120,56
2009	40053,0	112,46
2010	44806,0	111,87
2011	50333,9	112,33
2012	54462,4	108,20
2013	58156,9	106,78
2014	45916,0	78,9

Як показують дані Держкомстату України, темпи зростання прямих іноземних інвестицій в економіку України мають тенденцію до зростання в абсолютних показниках (крім останнього року), але темпи зростання з року в рік стають щораз нижчими. Це свідчить про те, що в нашій країні існують проблеми, які змушують інвесторів скорочувати обсяги інвестицій, виводити свої капітали з економіки України, вкладати менше, ніж раніше тощо.

Варто зазначити, що іноземні інвестиції досить нерівномірно розподіляються по регіонах України. Так, на 1 січня 2015 р. тільки в Києві було сконцентровано 49,9% ПІІ, що надійшли в Україну за весь період незалежності. На Дніпропетровську, Донецьку, Харківську та Київську області припадає, відповідно, 16,7%, 5,3%, 3,8% та 3,9% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій. Сукупна ж частка цих п'яти регіонів у загальноукраїнському обсягу ПІІ становила 79,6%. У Вінницькій, Волинській, Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Миколаївській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Херсонській, Хмельницькій, Чернівецькій та Чернігівській областях обсяги прямих іноземних інвестицій протягом багатьох років складають менше 1% від загальних обсягів капіталу в усі регіони.

Така ситуація залишається практично незмінною багато років і є безпосереднім наслідком специфіки іноземного інвестування в українську економіку. Оскільки реальні іноземні інвестори дуже часто прагнули придбати вже існуючі об'єкти, скористатись наявною в регіонах ринковою інфраструктурою або ж вийти на більш розвинуті місцеві ринки, то й ПІІ направлялись, насамперед, у найбільш розвинуті в економічному плані регіони України.

Аналіз структури прямих іноземних інвестицій, зокрема, за 2014 р., свідчить, що основні пріоритети іноземні інвестори віддають переробній промисловості (26,8) та фінансовій і страховій діяльності (25,2%). У розвиток підприємств сільського, лісового та рибного господарства у 2014 р. вкладено 616,4 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком з початку інвестування), що становить лише 1,3% (рис. 1) загального обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну і 76,9% у порівнянні з минулим роком [8].

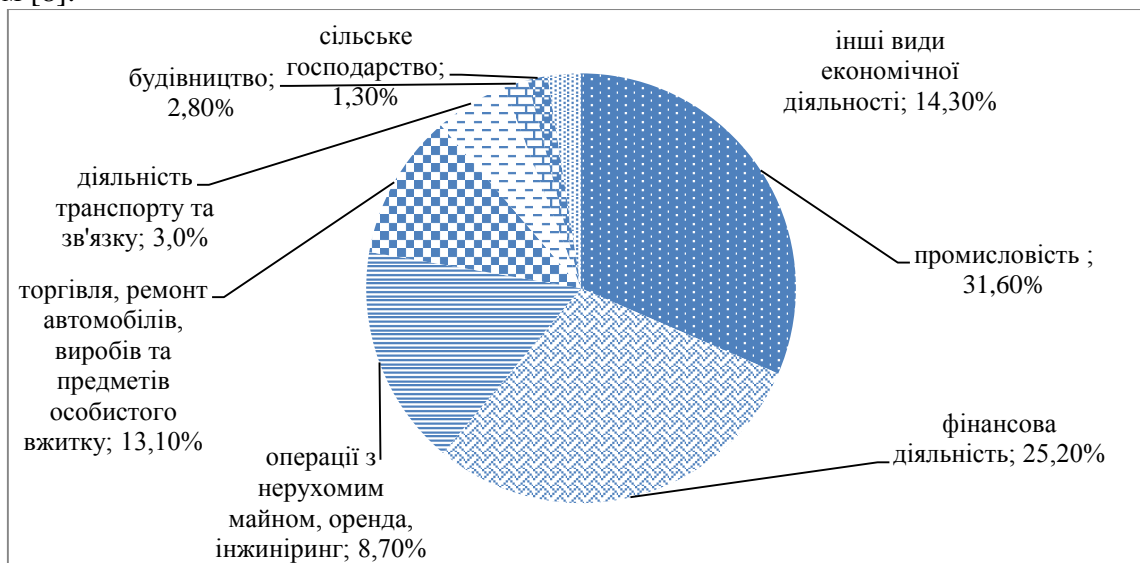

Рис. 1. Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності, 2014 р.

Серед країн-лідерів іноземного інвестування в АПК за 2002-2013 рр. першість належала Кіпру – 395,9 млн. дол. США, Німеччині – 64,1 млн. дол. США, Великобританії – 45,5 млн. дол. США, Франції – 22,5 в млн. дол. США. Але в останні роки майже всі основні інвестори скоротили надходження коштів в АПК України.

Ще на початку подій у східному регіоні України було зрозуміло, що це призведе до зниження зацікавленості інвесторів, оскільки прогнозування розвитку ситуації в таких умовах неможливо. Темпи відтоку інвестицій в сільському господарстві були навіть більше, ніж в цілому по економіці. Так, у 2014 році спостерігався рекордний відтік іноземного капіталу з агропромислового комплексу, який склав 678,4 млн. дол. США. Обсяг ПІІ у харчову промисловість скоротився на 15% або на 495,6 млн. дол. США, а відтік іноземного капіталу з сільського, лісового та рибного господарства склав 182,8 млн. дол. США або 23,5% від обсягу інвестицій станом на 1 січня 2014 р.

Беззаперечним «лідером» за обсягами вилучення коштів з харчової промисловості України у 2014 році став офшорний Беліз, який вивів 285,5 млн. дол. США. Основними країнами, які «забрали» інвестиції, були: Панама (25,2 млн. дол. США), Франція (21,2 млн. дол. США), Російська Федерація (20,9 млн. дол. США), Нідерланди (19,7 млн. дол. США), Віргінські острови (19,5 млн. дол. США), Великобританія (11,3 млн. дол. США), Ліхтенштейн (7,6 млн. дол. США), Австрія (6,1 млн. дол. США) та Азербайджан (5,9 млн. дол. США). Зазначимо також, що Словаччина майже повністю перестала інвестувати в харчову промисловість України. Станом на 1 січня 2014 року обсяг інвестицій з цієї країни становив 2,9 млн. дол. США, а на початок 2015 року склав лише 129,9 тис. дол. США. Таким чином, лише за рік словацькі інвестори вивели 2,8 млн. дол. США з харчового сектора України.

Проте для української харчової промисловості втішним було те, що грузинські інвестори у 2014 році вели активну діяльність. Обсяг інвестицій з Грузії склав 1,2 млн. дол. США.

Лідером серед країн, які вивели свій капітал з українського сільського господарства, є Данія. Відтік ПІІ склав 10,9 млн. дол. США. Друге та третє місце посіли Австрія (7,6 млн. дол. США) та Російська Федерація (6,0 млн. дол. США) відповідно. Крім того, суттєво скоротили обсяг інвестицій Словаччина (на 1,7 млн. дол. США), Італія (майже на 1 млн. дол. США) та Великобританія (на 0,6 млн. дол. США).

Однак на фоні такого скорочення обсягу ПІІ є хоч і невеликі, але позитивні зрушення. Так, голландські інвестори у 2014 році додатково вклали у розвиток сільського господарства України 5,3 млн. дол. США. Також додатково залучено ПІІ з Угорщини (близько 0,8 млн. дол. США), Німеччини (0,4 млн. дол. США) та Польщі (0,4 млн. дол. США) [9].

Міжнародна фінансова корпорація ІФС провела дослідження бізнес-середовища та інвестиційного клімату АПК в Україні, метою якого була оцінка існуючих умов ведення бізнесу в Україні та розробка рекомендацій щодо їх поліпшення. Результати дослідження ІФС свідчать, що сільське господарство вимагає значних інвестицій, які б дозволили виробникам залучити необхідні ресурси й забезпечити підвищення ефективності виробництва за рахунок технологічного переоснащення виробничих процесів, а не лише за рахунок залучення додаткових сільгоспугідь.

Однак виявлено, що протягом останніх років основним видом аграрних інвестицій було інвестування в сільгоспугіддя (рис. 2). Частка агропідприємств, що спрямовують свої інвестиції в розвиток потужностей зі зберігання продукції, становить 14%. Ця цифра досить низька, зважаючи на те, що гостра нестача зернохосовищ та елеваторів у межах господарств вважається багатьма операторами ринку однією з основних причин, через які сільгоспвиробники вимушені продавати свій урожай одразу після збору. І лише 8% інвестицій спрямовано на нові технології [10].

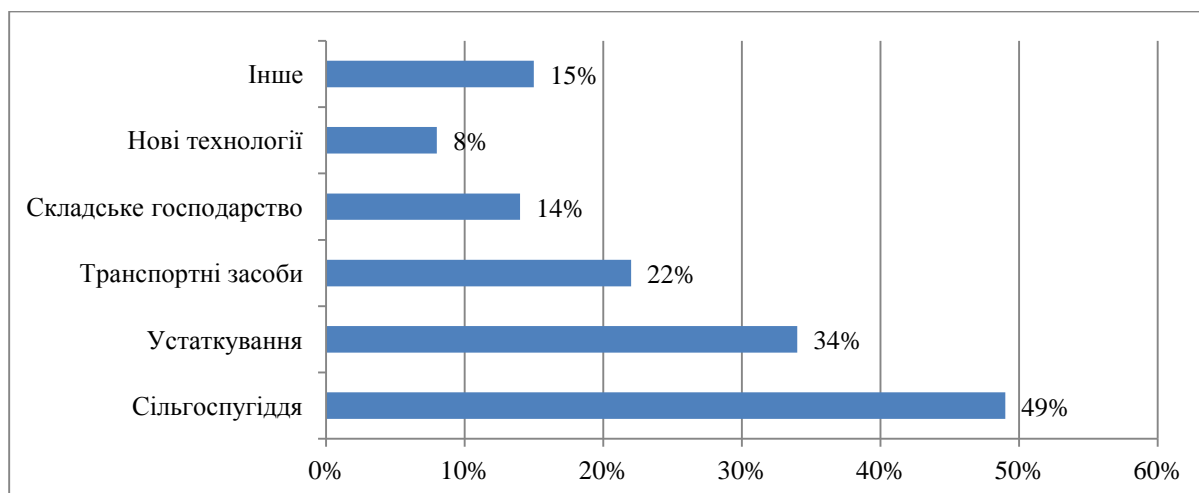

Рис. 2. Види інвестицій аграрних підприємств, %

Україна потенційно може бути однією з провідних країн за залученням інвестицій. Так, позитивними факторами впливу на залучення іноземних інвестицій в АПК України є: природно-географічні фактори (наявність природних ресурсів, зручне географічне положення, близькість до країн Центральної та Західної Європи), приморське розташування, що може сприяти ефективному експорту продукції та переміщенню капіталу); економічні фактори (значні масштаби ринку та потенціал його зростання; наявність достатньо розвиненої ринкової та банківської інфраструктури; наявність вільних економічних зон); соціальні фактори (наявність достатньої кількості відносно дешевої робочої сили; наявність кваліфікованих кадрів); політико-правові фактори (демократичність української політики відносно іноземного капіталу; наявність законодавчої бази щодо іноземних інвестицій); екологічні фактори (наявність інвестиційного потенціалу підприємств у сфері стимулювання екологізації виробництва); технічні фактори (наявність потенціалу для створення нових виробничих потужностей з інноваціями).

Проте науковці і практики зазначають, що інвестиційні вкладення в АПК є недостатніми відповідно до потреби. Відомо, що в тому випадку, коли фактичні обсяги інвестицій в АПК здійснюються в межах 50-75% від потреби, то в сільському господарстві відбувається просте відтворення капіталу, інвестиційна діяльність є помірною, а аграрна сфера підтримується на відносно стабільному рівні. В іншому випадку, коли обсяг інвестицій нижчий за 25%, у сільському господарстві спостерігаються кризові явища. Отже, для розширеного відтворення і процвітання сільськогосподарського виробництва інвестиційне забезпечення повинне бути вищим за 75% від потреби.

У сучасних реаліях рівень інвестиційного забезпечення аграрної галузі становить приблизно 8-10% від загальної потреби в інвестиційних ресурсах, що свідчить про те, що рівень інвестування аграрного сектора залишається незадовільним, а галузь все ще перебуває в кризовому стані та вимагає для поліпшення ситуації залучення значної кількості інвестиційних ресурсів.

Прямі іноземні інвестиції мають велике значення для економіки країни, що їх одержує. Проте в світовому потоці прямих іноземних інвестицій на українську економіку припадає менше 1%. Незначний потік ПІІ можна пояснити тим, що серед європейських постсоціалістичних країн Україна сприймається як країна з найбільшим ризиком. За оцінкою Європейського центру досліджень, підприємницький ризик інвестицій в Україну складає 80%. На жаль, зарубіжні капіталовкладення в Україні спрямовані не на підтримку національного виробника, а на захоплення внутрішнього ринку товарів і послуг. Тривожить те, що метою прямих іноземних інвестицій, які спрямовуються в Україну, не є налагодження виробництва й ефективне виробниче включення в міжнародний поділ праці. Більшість іноземних інвесторів в Україні просто намагається поліпшити свій фінансовий стан за рахунок операцій на українському ринку.

Варто зазначити, що іноземні інвестиції, з одного боку, можуть прискорювати темпи економічного зростання, підвищувати зайнятість, технологічний рівень економіки, конкурентоспроможність вітчизняних товарів на внутрішньому та зовнішньому ринках, а з іншого – у випадках трансферу відсталих технологій і методів організації виробництва – стримувати розвиток країни, посилювати її залежність від іноземних технологій і капіталів. На жаль, разом з прямими іноземними інвестиціями Україна, як правило, отримує «відпрацьоване» обладнання, яке не відповідає енергозберігаючим технологіям, останнім досягненням екологічної безпеки, автоматизації чи продуктивності. Тобто іноземне інвестування в Україну поки що відбувається значною мірою за моделлю слабозвинених країн і припливу іноземного капіталу перешкоджають: політична нестабільність; нестабільність та недосконалість вітчизняного законодавства в сфері регулювання іноземних інвестицій; нестабільність поставок та цін на паливо; надмірний податковий тиск на інвесторів; нерозвиненість відносин на ринку землі, в якому вона виступає об'єктом права власності; диспаритет цін на промислові вироби, які споживаються в аграрній сфері, і на

сільськогосподарську продукцію; відсутність прямої участі в ЄС та інших вагомих світових організаціях; недосконалість контролю за інвестиціями; недостатня розробка та впровадження економічних програм по інвестиційних іноземних капіталовкладеннях в Україну; слабка державна підтримка наукової та інноваційної діяльності; відсутність надійних гарантій захисту іноземного капіталу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, світовий досвід показує, що найбільших успіхів у залученні іноземних інвестицій досягають ті країни, які ставлять таку мету як пріоритетну у своїй економіці. Проте сучасні тенденції вітчизняного аграрного інвестиційного процесу мають складний і переважно несприятливий характер, вони гальмують розвиток аграрного сектора України. Інвестиційна політика держави останнього десятиліття щодо національного агропромислового комплексу, і в першу чергу сільського господарства, не була спрямована на подолання кризової ситуації і не враховувала реального стану продуктивних сил аграрної сфери, який характеризується нині як катастрофічний.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент : підруч. / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва ; заг. ред. А. А. Мазаракі. — К. : [б.в.], 2003. — 397 с.
2. Грущинський Я. М. Іноземний досвід створення правових передумов залучення інвестицій у сільське господарство / Я. М. Грущинський // Часопис Київського університету права. — 2010. — № 3. — С. 227—231.
3. Резнік Н. П. Організаційно-економічний механізм залучення інвестицій в агропромисловий комплекс України / Н. П. Резнік // Економіка АПК. — 2013. — № 7. — С. 70—77.
4. Саблук П. Т. Інвестиційна привабливість аграрно-промислового виробництва регіонів України / П. Т. Саблук, М. І. Кісіль, М. Ю. Коденська. — К., 2005. — 478 с.
5. Гриньова В. М. Проблеми розвитку інвестиційної діяльності : монографія / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко; за заг. ред. В. М. Гриньової. — Х. : Вид. ХДЕУ, 2002. — 464 с.
6. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : підруч. / Т. В. Майорова. — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 472 с.
7. Пересада А. А. Інвестиційне кредитування : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / А. А. Пересада, Т. В. Майорова. — К. : КНЕУ, 2002. — 272 с.
8. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 05.10.2014).
9. Україна: круте піке іноземних інвестицій [Електронний ресурс] / Українська аграрна конфедерація. — Режим доступу : <http://agroconf.org/content/ukrayina-krute-pike-inozemnih-investicij> (дата звернення 15.09.2015).
10. Звіт IFC за 2011 рік «Інвестиційний клімат в Україні: яким його бачить бізнес» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ifc.org/Ukraine/ic> (дата звернення 12.12.2014).

REFERENCES

1. Blank, I.O. (2003), *Investytsiynyy menagment* [Investment management], *textbook*, Kyiv, Ukraine.
2. Gruschinskiy, Ya.M. (2010), ‘The foreign experience of legal preconditions for attracting investment in agriculture’, *Chasopis Kyivskogo universytetu prava*, no. 3, pp. 227-231.
3. Reznik, N.P. (2013), «Organizational-economic mechanism of attracting investment in agriculture of Ukraine», *Ekonomika APK*, no. 7, pp. 70-77.
4. Sabluk, P.T., Kisil, M.I. and Kodenska, M.Y. (2005), *Investytsiyna pryvablyvist agrarno-promyslovogo vyrobnytstva regioniv Ukrainy* [Investment attractiveness of the agro-industrial regions of Ukraine], Kyiv, Ukraine.
5. Gryneva, V.M. (2002), *Problemy rozvytky investytsiynoyi diyalnosti* [Problems of development of investment activity], monograph, KHDEU, Kharkiv, Ukraine.
6. Mayorova, T.V. (2009), *Investytsiyna diyalnusi* [Investment activity: textbook], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.
7. Peresada, A.A. and Mayorova, T.V. (2002), *Investytsiynne kredytuvannya* [Investment lending], tutorial, KNEU, Kyiv, Ukraine.

8. State Statistics Service of Ukraine, available at: www.ukrstat.gov.ua (access October 05, 2014).
9. “Ukraine: Foreign Investment steep dive” / Ukrainian Agrarian Confederation, available at: <http://agroconf.org/content/ukrayina-krute-pike-inozemnih-investicij> (access September 15, 2015).
10. IFC Report for 2011 “Investment Climate in Ukraine as Seen by Private Businesses”, available at: <http://ifc.org/Ukraine/ic> (access December 12, 2014).

УДК 330.12:338.22:339.137.2

ІННОВАЦІЙНІ СКЛАДОВІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ І ЛОГІСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Касян С.Я., к.е.н., доцент

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Україна, 49010, Дніпропетровськ, пр-т Гагаріна, 10*

syakasian@ukr.net

У статті розглядаються інноваційні складові маркетингових комунікаційних і логістичних технологій при формуванні національної конкурентоспроможності. Поглиблено теоретичні засади маркетингової взаємодії економічних агентів в умовах глобальних і регіональних інтерактивних інформаційних впливів. На значення національної конкурентоспроможності впливає рівень надання послуг. Особливу увагу при формуванні маркетингу послуг слід приділяти впровадженню системи стандартів обслуговування. Охарактеризовано особливості маркетингу послуг, логістики з урахуванням інноваційної складової. Інноваційні технології застосовуються при формуванні якості товарів і послуг. Організація маркетингу сервісної компанії має бути побудована на засадах впровадження основних положень концепції внутрішнього маркетингу. Слід формувати набір цінностей, що повинні перетворюватися на конкурентні переваги економічної системи підприємств. Збільшення обсягів та змістового наповнення комунікаційного впливу на споживачів відбувається на основі застосування концепції брендингу. Концепція інноваційного маркетингу дозволяє ефективно поєднати інтереси різних економічних агентів ринкових процесів, генеруючи і розповсюджуючи інноваційні потоки. У статті описано формування конкурентоспроможності національної економіки України, визначені комунікаційні та морально-етичні детермінанти конкурентоспроможності промислових підприємств. У сучасних умовах варто використовувати методи вибору оптимальної структури каналу розподілу. Серед засобів підвищення конкурентоспроможності слід відзначити організацію промислового інжинірингу, організаційний розвиток, маркетингову логістику, біхевіористичні засоби. Формування ефективної системи надання послуг передбачає оптимальне поєднання обладнання, способів обслуговування, норм внутрішньокорпоративної поведінки та культури маркетингової взаємодії. Системне впровадження організаційних і технологічних інновацій сприяє набуттю комунікаційних та морально-етичних детермінант конкурентоспроможності промислових підприємств. Сучасним високотехнологічним підприємствам слід прагнути до диверсифікації видів діяльності та регіонального розподілу.

Ключові слова: потік послуг, стандарти обслуговування, брендинг, ланцюги вартості, інноваційний маркетинг, маркетингові комунікації, логістика.

ИННОВАЦИОННЫЕ СОСТАВЛЯЮЩИЕ МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИОННЫХ И ЛОГИСТИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ФОРМИРОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Касьян С.Я., к.э.н., доцент

*Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара
Украина, 49010, Днепропетровск, пр-т Гагарина, 10*

В статье рассматриваются инновационные составляющие маркетинговых коммуникационных и логистических технологий при формировании национальной конкурентоспособности. Углублены теоретические принципы маркетингового взаимодействия экономических агентов в условиях глобальных и региональных интерактивных информационных влияний. На значение национальной конкурентоспособности влияет уровень предоставления услуг. Особое внимание при формировании маркетинга услуг следует уделять внедрению системы стандартов